

TEM Toimialapalvelu

Arvoketjuja vahvistamalla volyymia luonnontuotealalle

TEM toimialaraportit 2022:5

Osaajien Ruoka-Suomi-seminaari 13.12.2022

Toimialapäällikkö Sirkku Wacklin



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet



TEM toimialapalvelu

- Toimialapalvelu on TEM:n johdolla toimiva asiantuntijaverkosto
- Se kokoaa, analysoi ja välittää tietoa yritysten toimintaympäristöstä päätöksenteon pohjaksi
- Se toteuttaa julkaisutoimintaa ja viestintää ja järjestää asiantuntijaseminaareja
- Julkaisut ja uutiskirje ovat saatavissa Toimialapalvelun verkkosivuilta osoitteesta www.tem.fi/toimialapalvelu
- Luonnontuotealan toimialaraportti 2022:
 - TEM toimialaraportit 2022:5 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-985-8>
- Toimialaraportit-julkaisusarjassa on koottu tietoaineistoja eri lähteistä toimialakohtaisiksi peruspaketeiksi, lisäksi vuosittain julkaistaan ajankohtaiskatsauksia toimialojen näkymistä
- Lähteinä käytetään viimeisintä saatavilla olevaa tilastoaineistoa ja toimialan yrittäjien, yritysten ja muiden alan keskeisten toimijoiden näkemyksiä
- Toimialoista mukana luonnontuotealan lisäksi elintarvikeala, matkailu, uusiutuva energia, kaivosteollisuus sekä sosiaali- ja terveystoimialat

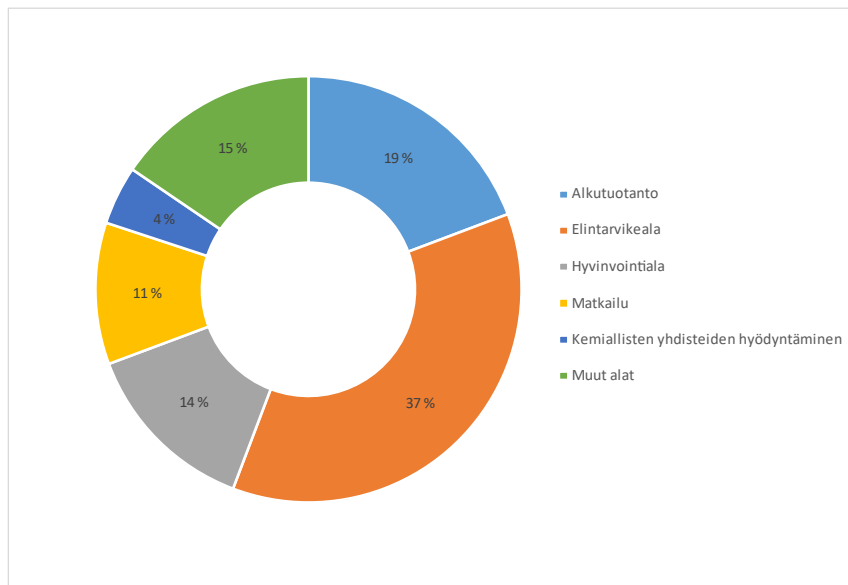
A top-down view of a red plastic bucket filled with dark red raspberries. The bucket is centered in the frame, and the raspberries are densely packed inside. The background consists of green grass and scattered brown, dried leaves. Overlaid on the center of the bucket is the text "Ajankohtaista toimialasta" in a white, bold, sans-serif font.

**Ajankohtaista
toimialasta**

Luonnontuotealan yritysten jakautuminen eri toimialaryhmiin vuonna 2021



Lähde: ATV / Suomen Asiakastieto Oy ja vainu.com/Vainu.io Software Oy.



Venäjän hyökkäyksen vaikutus luonnontuotealan yritysten toimintaa



- Energian ja sähkön hinnannousun vaikutukset ovat alan yritysten näkökulmasta merkittävimpiä
- Raaka-aineiden, energian, pakkausmateriaalin ja logistiikan kustannukset ovat nousseet merkittävästi esimerkiksi elintarviketeollisuudessa
- Hintojen nousu vähentää tuotteiden myynnin määrää vähittäiskaupassa, samoin viennissä volyyymi pienenee
- Luonnontuotealan yrityksille keväällä suunnatun kyselyn mukaan eniten tuli esiin matkailuun liittyviä vaikutuksia, kuten asiakasperuutuksia, yritysasiakkaiden kiristyvän talouden sekä työvoimapulan aiheuttamia ongelmia
- Kulutuskäyttäytymisen muutoksiin tulee reagoida, kun kuluttajat sopeuttavat ostokäyttäytymistään ostovoiman heiketessä
- Lisäarvotuotteista siirrytään edullisempiin perustuotteisiin

Ulkomaalaisten kerääjien tilanne

- Marja-alan yritykset ovat riippuvaisia ulkomaisesta kausityövoimasta
- Ruokaviraston Marsi 2021-tutkimuksen mukaan myydyistä luonnonmarjoista noin 85 % oli ulkomaalaisten kerääjien keräämiä viime vuonna
- Tällä satokaudella Suomella oli 4 000 kerääjän kiintiö, joka oli 1 000 enemmän kuin vuonna 2021
- Suomeen saapui 3788 kerääjää
- Toiminnan sosiaalinen kestävyys ja eettisyys on noussut vahvasti esille
- Hallitus pyrkii estämään ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön
- Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyyn ja työntekijöiden aseman parantamisen toimia tulee tehostaa



A top-down view of a red plastic bucket filled with fresh raspberries. The bucket is placed on a ground covered with green grass and scattered brown autumn leaves. The text "Luonnontuotealan yritysten investoinnit" is overlaid in white, bold font across the center of the bucket.

**Luonnontuotealan
yritysten investoinnit**

Luonnontuotealan yritysten investoinnit 1



Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 ja siirtymäkausi 2021-2022

- ELY-keskusten ja Leader-ryhmien kautta on tuettu luonnontuotealan yritysten investointeja keskimäärin 28 %:n tuella yhteensä vajaan 10 miljoonan euron edestä (lähde: Hyrrä-järjestelmä)
- Eniten yritysinvestointeja on toteutettu Pohjois-Savon, Kainuun, Varsinais-Suomen, Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten alueella
- Yritysten tiloja on kehitetty vastaamaan paremmin kasvaneita tuotantomääriä, turvaamaan tilauskannan toimitusvarmuutta ja mahdollistamaan yritysten kasvua
- Investoinnit ovat kohdistuneet mm. marja-, yrtti- ja sienialan sekä pakuria ja mahlaa hyödyntävien ja jalostavien yritysten tuotantotilojen rakennus-, kone- ja laiteinvestointeihin

Luonnontuotealan yritysten investoinnit 2



Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 ja siirtymäkausi 2021-2022

- Marja-alan yritykset ovat kehittäneet energiatehokkuutta ja tehostaneet tuotantoa sekä investoineet tuotantolinjojen kehittämiseen
- Sienialan yritykset ovat kasvattaneet kylmiöalaa kotimaan myyntikehityksen kehittämiseksi
- Elintarvike-, mehu-, hillo- ja juomateollisuudessa on toteutettu investointituella esim. tehtaan laajennuksia, uusien tuotantolinjojen rakentamista, tuotantoprosessien automaation tehostamista, pakastevarastojen rakentamista sekä pakkaus- ja etikettikoneiden hankintoja
- Kiteelle on tulossa Suomen ensimmäinen teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitos
- Kokkolaan on valmistumassa pilottilaitos, jossa valmistetaan metsäteollisuuden sivuvirroista, kuten koivun kuoresta, uusiutuvia korkean lisäarvon jalosteita mm. kosmetiikka- ja lääketeollisuuden käyttöön (rahoitus pääomasijoitusyhtiöiltä)
- Yritysten investointeja ja kehittämistä on rahoitettu myös EAKR-rahastosta ja Business Finlandin kautta

A close-up photograph of a hand holding a single chanterelle mushroom. The mushroom is bright yellow with distinct ridges. To the left, a wooden basket with a blue handle is filled with several more chanterelles. The background is a forest floor with green moss, pine needles, and some small green plants.

Raaka-aineet ja markkinat

Kotimaan raaka-aineet ja markkinat

- Luonnonmarjoista ja -sienistä kertyi viime vuonna poimintatuloja yhteensä 23,2 miljoonaa euroa Ruokaviraston Marsi 2021-raportin mukaan
- Poimintatulon määrä on noussut koronavuosien aikana, vuonna 2019 määrä oli 17,3 miljoonaa euroa
- Kotimaisten poimijoiden osuus marjojen myyntimääristä nousi merkittävästi vuonna 2020, jolloin heidän osuutensa oli 17 %
- Kotimaisten poimijoiden osuus säilyi lähes yhtä korkeana viime vuonna (15 %), vaikka myös thaimaalaisia kerääjiä saapui maahamme edellisvuotta enemmän
- Herkkutatin vuoden 2021 satokausi oli poikkeuksellisen runsas, joten luonnonsienistä kertyi huomattavasti enemmän poimintatuloa kuin edellisenä vuonna (2,2 miljoonaa euroa)



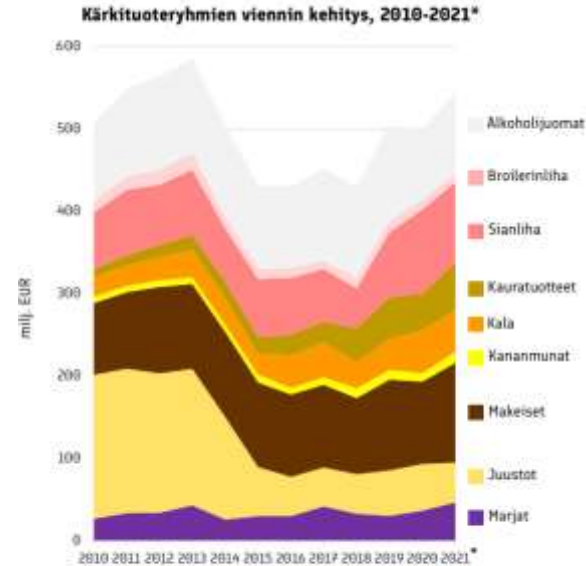


Vientinäkymiä



Vientinäkymiä

- Marjat ovat yksi Business Finlandin Food From Finland-ohjelman valitsemista elintarvikeviennin kärkituoteryhmistä
- Business Finlandin elintarvikealan kansainvälistymistä koskevan raportin mukaan marjatuotteiden raaka-ainepohjan kolmin- tai nelinkertaistamisella olisi suuri vaikutus vientiin
- Jalostavalla teollisuudella on kapasiteettia nostaa tuotantoa, mutta pullonkaulana on raaka-aineketjun kehittymättömyys



Lähde: Suomen Tullin, Tilastokeskus. Huomi: Kauratuotteiden ryhmä sisältää hauraat, ryylit, kaurajauhat, kauraputket ja keitot. * Vuoden 2021 luvut ovat arvioita 1.4 kuukauden perusteella.

BUSINESS
FINLAND

A close-up photograph of a hand holding a single chanterelle mushroom. The mushroom is bright yellow with a ruffled, gill-like structure. To the left, a wooden basket with a dark blue handle is filled with several more chanterelles. The background is a forest floor covered in green moss, pine needles, and some small green plants. The text "Luonnontuotealan kehittämiskohteita" is overlaid in white on the right side of the image.

**Luonnontuotealan
kehittämiskohteita**

Luonnontuotealan kehittämiskohteita 1



- Metsäomistajat ovat avainasemassa raaka-aineen saatavuusongelman ratkaisemisessa
- Metsäomistajien kesken tarvitaan verkostoitumista ja yhteistyötä, jotta toimituserät saataisiin riittävän suuriksi
- Luonnontuoteala tai raaka-aineen keruu tuo lisäarvoa metsätalouteen ja antaa metsäomistajille mahdollisuuden hyödyntää metsää taloudellisesti monipuolisesti
- Toimialalle tarvitaan uusia, verkostomaisia liiketoimintamalleja
- Alan arvoketjujen kehittämiseksi tarvittaisiin valtakunnallisesti toimivia hankkeita, joihin on kytketty tiiviisti mukaan yrittäjien lisäksi luonnon raaka-aineita jalostava teollisuus, metsäomistajat sekä metsäalan organisaatiot
- Raaka-aineprosessien kehittämiseen tulisi hyödyntää nykyistä tehokkaammin myös yrityskohtaiseen kehittämiseen suunnattuja rahoitusvälineitä

Luonnontuotealan kehittämiskohteita 2



- Luonnontuotealan uusiutumisen tueksi tarvitaan myös vahvempaa innovaatio- ja kehittämistoimintaa sekä teknologian ja digitalisaation hyödyntämistä arvoketjujen kehittämisessä
- Lisäarvotuotteiden jalostukseen ja liiketoiminnan kasvuun tarvitaan panostuksia tutkimukseen ja kehitykseen.
- Kansainvälisten tutkimus- ja kehittämishankkeiden kautta alan toimijoilla on käytettävissä usein isommat resurssit, jolloin myös suomalaiset yritykset hyötyvät hankkeissa syntyneistä tuloksista
- Luonnosta saatavien raaka-aineiden teollisen jalostuksen edistäminen korkeamman lisäarvon tuotteiksi vahvistaisi biotalousliiketoiminnan kasvua ja voisi korvata jalostettujen tuotteiden tuontia Suomeen

Luonnontuotealan kehittämiskohteita 3

- Yritysten vastuullisuuteen ja toiminnan kestävyteen ja eettisyyteen kiinnitetään yhä enemmän huomiota
- Asiakaspaine vastuullisten tuotteiden ja palvelujen tarjoamiseksi on kasvanut
- EU-tasolla valmistellaan uusia keinoja yritysten luontovaikutusten ja –riippuvuuksien huomioimiseen
- Toimintaympäristön muuttuessa kasvava kiinnostus luontopohjaisiin ratkaisuihin voi tarjota uusia liiketoimintamahdollisuuksia luonnontuotealan yrityksille





Kiitos!
www.tem.fi/toimialapalvelu



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet



Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

**BUSINESS
FINLAND**



tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto